Pranešimo tikslas – supažindinti konferencijos dalyvius su pastaruoju metu praktikoje labiausiai paplitusiais emociniais iššūkiais, su kuriais susiduria akademinė bendruomenė ir pasidalinti patarimais, kaip su tais iššūkiais susitvarkyti.

PAAUGLIŲ LYTINIO TAPATUMO PROBLEMATIKA

Dr. Oksana Malinauskienė
MRU Taikomosios psichologijos tyrimų laboratorija

Paauglių lytinio tapatumo tema yra ypač aktuali raidos psichologijos kontekste. Tapatumo raida yra bandymais ir klaidomis grįstas procesas, kai jaunas žmogus eksperimentuoja, darydamas pasirinkimus įvairiose srityse (Schwartz et al., 2012). Ypač intensyviai paaugliai svarsto lytinio tapatumo, kuris apibrėžiamas kaip unikalus asmens vidinis lyties pajautimas ir su tuo susijęs savęs (ne)priskyrimas tam tikrai konkrečiai lyčiai, klausimą (APA, 2020). Lytinis tapatumas apima individualų savo kūno suvokimą, o tai atsispindi savęs pateikime ir elgesyje, t. y. lytinėje saviraiškoje (aprangoje, kalboje ir pan.). Padidėjęs visuomenės spaudimas prisitaikyti prie kultūriškai sankcionuotų lyčių vaidmenų dar labiau suintensyvina lytinio tapatumo procesą. Manoma, kad paauglystė yra lemiamas raidos tarpsnis nenormatyvinės lytinės tapatybės vystymuisi (Becker et al., 2017; Steensma et al., 2013). Lytinio tapatumo sunkumai gali kliudyti paauglių gebėjimui veiksmingai atlikti paauglystės tarpsniui svarbias užduotis ir sukelti neigiamas pasekmes tiek fizinei, tiek psichologinei savijautai. Paaugliams, patiriantiems lytinio tapatumo sunkumų, gali kilti daug psichosocialinių problemų, įskaitant šeimos ir bendraamžių atstūmimą, diskriminaciją, problemas švietimo sektoriuje (Baams et al., 2018), jie gali jausti nepasitenkinimą savo kūnu (Goldhammer et al., 2019), turėti emocijų bei elgesio sunkumų (Hirschtritt et al., 2018), jaustis vieniši (Eres et al., 2020), patirti patyčias (Price-Feeney et al., 2018). Kadangi Lietuvoje yra nusistovėjęs heteronormatyvumas, kuris yra glaudžiai susijęs su homofobija (DeLay et al., 2018), o Lietuva laikoma viena homofobiškiausių Europos sąjungos valstybių (užima 34 vietą iš 49 Europos valstybių pagal „ILGA-Europe“ 2021 m. ataskaitą), tai paauglių lytinio tapatumo problematika yra itin aktuali.

Tyrime dalyvavo 189 paaugliai, besimokantys II-ose gimnazijos klasėse: 45,5 proc. vaikinų ir 54,5 proc. – merginų, amžiaus vidurkis - 16,19 metų (SD =0,44). Tyrime buvo siekiama atskleisti paauglių lytinio tapatumo ir psichosocialinio funkcionavimo sąsajas. Preliminarūs tyrimo rezultatai bus pristatyti konferencijoje.